

Přehled tematických zpráv České školní inspekce (květen–září 2017)

SHRNUTÍ HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ

Kvalita výchovně-vzdělávací činnosti v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy

Oblast institucionální výchovy zasahuje do gesce několika rezortů - kromě školství jde o rezort práce a sociálních věcí, spravedlnosti a zdravotnictví. V současné době se diskutuje o možnosti přesunu zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy do gesce Ministerstva práce a sociálních věcí. Česká školní inspekce i na základě výsledků inspekční činnosti, které jsou souhrnně představeny v květnové tematické zprávě, takovou změnu nedoporučuje.

Příslušná data a informace Česká školní inspekce získala jednak v rámci **prezenční inspekční činnosti** provedené v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), a to **od června 2016 do února 2017** (57 školských zařízení), a jednak vycházela z doplňkového **elektronického zjišťování** mezi řediteli všech těchto zařízení (58), jež se uskutečnilo v **srpnu 2016**.

Značné rezervy v diagnostice

Předpokladem pro přijetí dítěte do příslušného zařízení bylo ve všech případech **rozhodnutí soudu**. Ten ovšem **často rozhoduje i bez znalosti diagnózy** toho kterého dítěte, což pak může mít **negativní vliv na vhodnost jeho umístění**. Bylo zjištěno, že **až na jedno zařízení všechna ostatní přijímají děti i bez předešlé vstupní diagnostiky**. Tu při samotném vstupu pak provádí 60 % zařízení, zbylá tak činí až někdy později. Optimálně by však měl **diagnostiku provést spádový diagnostický ústav**. Ovšem v nastavení diagnostického procesu byly **mezi těmito ústavami zaznamenány zásadní rozdíly**, včetně nerovnoměrného odborného zabezpečení, často zastaralých postupů nebo naprosto nedostatečné znalosti zařízení, do kterých mají být děti umísťovány.

Problém je ale na druhou stranu také v tom, že **mezi jednotlivými**

zařízeními nejsou ve speciální profilaci nebo specializaci prakticky žádné rozdíly. Jedním z důsledků tohoto stavu je **časté přemísťování dětí z jednoho typu zařízení do jiného** (průměrná celková délka pobytu činila 4,5 roku celkově, půl roku v aktuálním zařízení). Příčinou je i **nedostatečná schopnost s těmito problematickými dětmi v daném ústavu efektivně pracovat**. To se pak projevuje tím, že **tito klienti procházejí strukturou ústavní péče bez komplexního programu i bez individuálního etopedického vedení a psychoterapie**. Děti, které si tak opakovaně musejí budovat své sociální postavení a marně hledají důvěryhodné dospělé vzory, se tím spíše chovají neadekvátně, například utíkají nebo útočí na své vrstevníky i na dospělé.

Personální rizika

Daný stav je způsoben zejména **nedostatečným personálním zázemím**. V navštívených zařízeních sice pracovali v průměru 3 etopedi, 2 až 3 psychologové a 5 pedagogů s psychoterapeutickým výcvikem. **Velký rozdíl je však mezi diagnostickými ústavami**, kde je situace mnohem lepší, **a ostatními typy zařízení**.

Zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a preventivně výchovné péče jsou určena **dětem a mládeži ve věku 3–18 let, příp. nezaopatřeným osobám do 26 let jejich věku, které se připravují na budoucí povolání**. Hlavním cílem této péče je **opětovné zařazení dítěte do běžného vzdělávacího procesu, jeho návrat zpět do původní rodiny, je-li to možné, popřípadě jeho umístění do náhradní rodinné péče**.

Děti umístěné v zařízeních pro závažné poruchy chování (dětský domov se školou nebo výchovný ústav) se zpravidla vzdělávají ve školách, které jsou zřízeny jako součást zařízení. Při dětských domovech se školou jsou zřízeny základní školy, kde jsou žáci vzděláváni podle RVP pro základní vzdělávání (popřípadě jeho přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením) nebo pro obor vzdělání základní škola speciální. Při výchovných ústavech jsou zřizovány školy poskytující střední vzdělání v různých oborech a v délce trvání od jednoho roku do tří let.

zení, v nichž se převážně potýkají s nedostatkem těchto specialistů. Navíc přes dvě pětiny zařízení využívají služeb externího psychologa a více než desetina služeb externího etopeda. Ve skutečnosti proto jen **pouze polovina zařízení je schopna zcela zajistit pravidelnou systematickou péči daných odborníků**. Naopak v některých ústavech není tato péče zajištěna prakticky vůbec.

Personální situaci komplikuje **vysoká fluktuace pedagogických pracovníků, jejich vyšší věkový**

Tabulka 1 | Děti v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy (2015/2016)

Typ zařízení ÚV nebo OV	Počet zařízení	Počet dětí	Z toho chlapců
Diagnostický ústav	13	1 337	797
Dětský domov se školou	28	1 013	727
Výchovný ústav	27	1 641	1 094